

1.04 Strokovni članek

UDK 930.253:929.52Mlinerič"1744/1802"

Prejeto: 26. 4. 2007

Ženitna pogodba in inventarji družine Mlinerič (1744–1802)

p. MARJAN VOGRIN
mag., vodja Škofijskega arhiva Koper
Trg Brolo 11, p. p. 114, SI-6001 Koper
e-pošta: arhiv.kp@rkc.si

IZVLEČEK

Članek predstavlja ohranjene dokumente družine Mlinerič iz 18. stoletja, ki je živela v vasi Placerovci blizu Gorišnice. Najstarejši dokument je inventar, ki je bil napisan po smrti Luke Mlineriča leta 1744. Nato sledi ženitno pismo med njegovim sinom Francem in zaročenko Uršo Pošinjek. Inventar iz leta 1772 je spisan po smrti Franca Mlineriča, ki je tudi najobširnejši. Po smrti Marije, prve žene njegovega sina Lovrenca, je bil leta 1785 napisan naslednji inventar. Zadnji ohranjeni inventar pa je napisan po smrti Lovrenca Mlineriča med leti 1800 in 1802. Zaradi velikih dolgov je moral njegov sin Simon zamenjati posest, da se je rešil dolgov.

KLJUČNE BESEDE: ženitna pisma, inventarji, dedovanje, Mlinerič, Placerovci, Gajevci, Formin

ABSTRACT

THE MARRIAGE CONTRACT AND THE INVENTORIES OF THE MLINARIČ FAMILY (1744–1802)

In the paper, the author provides an insight into the 18th century documents preserved by and relating to the Mlinarič family that lived in the village of Placerovci near Gorišnica. The oldest document preserved is an inventory written after the death of Luka Mlinarič in 1744. Next in line is a marriage letter between his son France and his fiancée Urša Pošinjek. The inventory of 1772 is the most extensive among the documents and was written following the death of Franc Mlinarič. The compilation of the next inventory took place in 1785, following the death of Marija, the first wife of his son Lovrenc, and the last among the inventories preserved to this day was written between 1800 and 1802, following the death of Lovrenc Mlinarič. Due to a substantial debt, his son Simon was forced to exchange the estate in order to pay off his debt.

KEY WORDS: marriage letters, inventories, inheritance, Mlinerič, Placerovci, Gajevci, Formin

Redkokatera družina pri nas se lahko pohvali, da premore stare in dragocene dokumente o svojih prednikih. Po večini so se starejši dokumenti izgubili. Verjetno so bili tudi uničeni, če niso bili več za rabo oziroma v veljavi. Dokumente, ki jih želim predstaviti, hrani družina Mlinarič, danes Veršič,¹ ki je živela in še živi v Placerovcih v župniji in občini Gorišnica.

V inventarjih so navedene listine, ki so potrjevale družinsko posest. Tako našteva inventar iz leta 1772 kar 10 listin in še sveženj starih spisov. Od vseh naštetih dokumentov sta ohranjena samo dva: ženitno pismo iz leta 1747 in inventar iz leta 1744, ki pa ni ohranjen v celoti.

Ohranjeni so: ženitna pogodba iz leta 1747 in inventarji iz let 1744, 1772, 1785 in 1800 oziroma iz leta 1802.

Poročna pogodba je ohranjena v celoti.² Pri najstarejšem inventarju manjka srednji del, v katerem je opisana posest in njena vrednost. Drugi trije inventarji so popolni.

Ženitna pogodba iz leta 1747³

Zu Wissen das An Heunt zu End gesezten Dato zwischen den Franz Mlineritsch einen Jungen gesöllen weyl(und) des Lucas Mlineritsch seel(igen) zu Pläzerndorff mit Marina dessen Eheweib so noch in leben Ehelich bezaigten sohn als braütigamb an ainen: dan der Jungfrau Vrhä des Bällasch Poshiniäckh zu Gayoffzen seel(igen) mit Lenckha dessen Eheweib: auch in leben Ehelich Erzaigte Tochter als Braut andern thails: nachfolgend heyrats Contract in beyseyn deren Ehrbahren gezäigen als seiner Seiths Mathe Zwetckho, ihrer seits Gregor Bauer abgeredt und beschlossen worden ist als:

Erstl(ich) haben sich bayde braut Persohnen nach ordnung der Christl(ich) Cathol(ische) Kirchen, auch nicht vorwissen vnd einwilligung ihrer nächsten befreundten bis zur Priesterlichen Copulation Eheliche versprochen.

Andertens das zeitl(ich) betref(liche) verheydrath er braütigam seiner lieben zugehenden Eheweib den per 20 fl geschätzten Grundt zu Pläzerndorff

dan an Todt und lebendigen Fahrnussen auch 20 fl zusammen 40 fl solcher gestalten, das sye auch ohne mit im am Erzaigenden leibs Erben den besiz des Grundts, jedoch so lang sein Muetter lebet den frucht genuß dauon haben solle. Da hingegen:

Drittens verheydrath sye brauth ihren konfftigen Ehewürth gleichfals an dem per 70 fl geschätzten der Herrschafft Sauritsch bergrecht mässigen Weingarth in Welschäberg auch 40 fl das von sye vor seiner ohne Eheli(chen) Erben mit Tod abgienge, Er die übrigen 30 fl Ihren nächsten befreundten hin aus zu zahlen hette. Ihm aber der Weingarth verbleiben solle.

Viertens da sye da sye mit Einander Erben Erzaigen solle der allgemeine Landts brauch observiert werden. Alles mit vnd bey verbündtung des allgemeinen Landtschaden bundts in Steyer. Treulich ohne gefahrdte.

In Vrkundt dessen haben wir dem wohl Edl und gestrengen Herrn Felician Antoni Jänsichini Verwaltern des hoch R(itter) Commenda Meretitzen gehorsambst Erbetten das er disen heyrats Contract mit seinen Amts gebräuchigen ferdigung: Jedoch in allweeg Vnprojudicierlich: bekräftiget hat, so beschehen.

Commenda Meretitzen den 21ten Jener 1747.

Felician Anton Jänsichini m. p.
Verwalter.

Regest na zunanji strani pisma:

Heyrats Contract Zwischen Franz Mlineritsch Einen Jungen gesöllen und Jungfrauen Vrhä Poshiniäckhin lauth: Datiert Commenda Meretitzen den 21ten Jener 1747. No 1

Za boljše razumevanje bom na kratko navedel vsebino ženitne pogodbe.

Ženitna pogodba je bila sestavljena na Komendi Nemškega viteškega reda v Muretincih, in sicer 21. januarja 1747. Sklenjena je bila med samskim ženinom Francem Mlineričem (Mlineritsch), zakonskim sinom pokojnega Luka Mlineriča in žene Marine iz Placerovcev (Pläzerndorff), ter samsko nevesto Uršo, zakonsko hčerko pokojnega Blaža Poshinjeka (Poshiniäck) in njegove žene Lenčke iz Gajovcev (Gayoffzen) v navzočnosti njegove priče Mateja Cvetka (Zwetskho) in njene priče Gregorja Kmeta (Bauer).

Pogodba vsebuje te določbe:

1. oba zaročenca sta si obljubila, da se bosta z dovoljenjem svojih najbližjih poročila po cerkvenih predpisih;

¹ V teh spisih je družinsko ime zapisano Mlinerič. Pozneje se je priimek spremenil v Mlinarič. Danes ima ta priimek samo še Jožef Mlinarič. Z njim bo tudi umrla družinska veja Mlinaričev, ki izvirajo iz vasi Placerovci. Na domu (stare hiše ni več), kjer je živela družina Mlinarič, danes živi Marija Veršič, roj. Mlinarič.

² Več o poročnih pogodbah: Lapajne, Poročne pogodbe – pogled v preteklost, str. 167–169.

³ Papir (2 f.) 22,5 x 33 cm; nemška pisava in jezik; majhen, v rdeč vosek vtisnjeni pečat.

2. zaročenec prinaša v zakon svojo posest in opremo v Placerovcih v vrednosti 40 goldinarjev. Če bo umrl prej in brez potomcev, vse ženi pripade. Njegova mati pa ima pravico uživati sadove te posesti do svoje smrti;
3. nevesta prinaša v zakon vinograd v Belskem Vrhu (Welschäberg), gospostvo Zavrc, ocenjen na 70 goldinarjev. Če bo umrla brez potomcev, vinograd lahko njen mož zadrži, njenim bližnjim sorodnikom pa mora izplačati 30 goldinarjev;
4. če bosta skupaj imela dediča, se pri dediščini upoštevajo krajevni običaji in deželno pravo Štajerske.

Ženitna pogodba je bila sklenjena pred poroko zaročencev. Obvezala sta se, da se bosta poročila po obredu katoliške cerkve. Pogodba navaja, kaj bosta prinesla oziroma prispevala v zakon. Vrednost premoženja zaročencev je bila po navadi enaka. Vrednost posesti v Placerovcih je sicer bila večja, zato obstaja tudi dodatek, da bi žena ob moževi smrti morala preživljati njegovo mater. Če pa bi prej umrla žena in tudi brez dedičev, bi zaročenec vinograd lahko zadržal, toda njenim sorodnikom bi moral izplačati razliko v vrednosti tistega, kar je žena prinesla v zakon.

Inventarji

Inventarje so navadno sestavljali po smrti posestnikov. Oblika in vsebina inventarja sta bili ustaljeni, sestavljen pa je bil po teh točkah:

- v uvodu je zapisano, kdo je umrl, čigav podložnik je bil in kateri cenilci so popisali premoženje;
- navedena so bila pisna potrdila in pisma (ženitne pogodbe, ščitna pisma, zadolžnice in podobno). Zapisali so tudi gotovino, če je bila v hiši;
- cenitev vsega premoženja se je navadno začela z ocenitvijo hiše in ohišnice ter ločene posesti (vinograd);
- sledil je popis in cenitev živine oz. živali, žita, vozov in orodja, opreme v hiši, oblačil in zalog hrane;
- če je bil kdo pokojnemu kaj dolžan, se je dolg prištel k skupni vsoti;
- sledil je popis dolgov;
- tako dobljena vsota se je razdelila na enake dele med dediče.

I. Inventar iz leta 1744⁴

Najstarejši inventar je bil spisan 2. maja leta 1744. Po smrti Luka Mlineriča, podložnika Nemškega viteškega reda, sta cenitev v navzočnosti upravitelja Komende Muretinci Martina Repa (Ruep) opravila Jurij Hergula in Matija Horvat.

Pokojni Luka je imel s svojo zakonsko ženo, sedaj vdovo Marino, tri otroke: sinova Franca in Filipa ter hčerko Lenčko.

Listin niso našli.

Del tega inventarja manjka, zato ni mogoče navesti, kaj je obsegala posest pokojnega Luka Mlineriča. Celotna posest je bila ocenjena na 101 goldinar, 3 šilinge in 2 groša.

Dolgov se je nabralo za 22 goldinarjev in 3 groše. Največji dolg je bil pri gostilničarju pri Veliki Nedelji (7 goldinarjev). Nadzornik in cenilca so dobili vsak po 4 šilinge. Dekla Gera je dobila za zvestobo gospodarju 5, Matej Grušnik pa 4 goldinarje.

Tako je bila posest po odštetih dolgovih ocenjena na 79 goldinarjev, 3 šilinge in 29 grošev.

Najobširnejši je inventar, ki je bil spisan po smrti Franca Mlineriča leta 1772. Čeprav njegov poklic ni naveden, iz popisa sklepamo, da je bil najbrž izdelovalec lesene posode ali nekaj podobnega (pintar). Ob orodju, potrebnem za delo na polju, so navedena tudi posebna orodja, ki so jih uporabljali obrtniki pri izdelovanju posod in lesene opreme.

II. Inventar iz leta 1772⁵

Nach absterben Franz Mlineritsch Hochritter Deutschen Orden Commenda Meretinzen gewester unterthan seel(ig), ist dessen verlassenschaftt aufgrundt obrigketlich(en) anordnung durch die hierzue berufnen Schätz Männer als Árne Getsch, dan Bälläsch Gottlich beede Commendische untersassen in beyseyen der herrschafftlichen Schaffers Lorenz Schätzer nachfolgenden übersehen, ohnpartheyich geschätzt und sonach beschriben worden den 23ten Juny 1772.

⁴ Papir (4 f.) 17 x 22,1 cm (manjkata vsaj dve foliji); nemška pisava in jezik; majhen, v rdeč vosek in zelene vrvice vtisnjen pečat.

⁵ Papir (6 f.) 22 x 33 cm; nemška pisava in jezik; majhen, v rdeč vosek vtisnjen pečat Komende Muretinci.

Nomina deren Erben

Kinder Erster Ehe:

2 Sohn	Jacob	20 Jahr alt
	Lorenz	15

Zweyder Ehe:

2 Töchter	Gerzä	10 Jahr alt
	Neschä	7

Dritte Ehe

Die hinterlassene Wittbe Nahmens Marinca

Schriftliche Vrkunden!

1. Ein hayraths Contract dato 21ten Jener 1747 wo bey vorhandenen leibs Erben der Landes gebrauch observiert werden solte.

2. Ein Schätz-Nottel nach ableiben Vrschä Mlineritschin als von obigen heyraths Contract die Verstsorbene über einen Weing(arten) so p(er) 58 fl bennant worden. Dato 24. Aprilis 1758.

3. Ein heyraths Contract dato 14ten Jener 1758 von der 2ten Ehe sogleichfahls bey vorhandenen leibs Erben Rayadloß zu befördern.

4. Ein Schätz-Nottel von Nescha Täschekin, als eine Mutter zu der verstorbenen Marinca Mlineritschin see(lige) anderter Ehe. Dato den 18. May 1765.

5. Ein Inventarium nach absterben Lucas Mlineritsch Seel(igen). Dat. am 2 May 1744.

6. Ein kauf brif an Franz Mlineritsch sel(igen) und Seinem leibs Erben über einen Weingarten in Hrästouez berg. Datum am 7ten Marty 1759.

7. Ein Kauf Notel von obigen Weing(arten), dat. am 7ten Marty 1759.

8. Ein Verzicht von obigen Weingarten, dat. am 7. Marty 1759.

9. Ein Kauf brif an Urscha Mlineritschin seel(ige) über einem Weingarten in Welschekh berg unter Herrschafft Sauritsch dienstbahr. Dat. am 16. Oktober 1752.

10. Ein Kauf brif an Franz Mlineritsch seel(igen) über einem kaufrechten grundt zu Plazerndorf. Dat. am 1ten Jener 1746.

11. Ein Fascikul alten Schriften, worunter sich ein altes brif und Verzichter befunden.

Baarschafft

	(fl.)	(kr.)
10 Thaler ordinary	20	
5 ganze gulden	5	
Minz per	17	34
Summa	42	34

Folgt nun hierauf die Schätzung

Erstlichen der nach der Hoch Ritterl(ichen) Deutschen ordens Commenda Meretinzen zu Plazern dorf Sub No. 1 gelegenen Kaufrechten grundt so mit Rust(ical) Funt 26 kreuzer pfundt beleet ist ohnparthaylich astimiert worden per 30 fl.

Vermög Schätz-Nottel dato 7ten May 1772 kommt der Weingarten unter der Herrschafft Sauritsch anhero mit 40 fl.

An Re(do) ? Vieh

	fl.	kr.	den.
2 Pferdt samt zeig	per 44	45	
1 Pertzl per	4		
3 Khüe per	26		
1 Kalben per	6		
2 grosse Rv. ? Schwein per		4	
5 deto per	7	45	
1 Putel Kribl per	1	15	
3 binen Stökh per	3		

An gethrayd

1 gl waiz	1	30
1 gl türkhischen deto	1	30

S(umma latus)   **169 45**

4 görz korn à 1 fl 24 kr	5	36
20 gl Hayden à 1 fl 24 kr	28	

Ansaath in Duplo

5 gl korn à 1 fl 24 kr	14	
½ gl waizen	1	30
½ gl gersten	1	30
2 gl hafer	1	42
½ gl leinsammen	1	30
½ gl greyselwerth	1	30

Fahrnußen

1 fuhr wagen	per 12	
1 bint letten	1	15
1 Pflug et Eggen	2	15
1 Heygabel		6
2 Crampen		18
2 Hauen		25
3 alte sichel		6
2 Eysene Weggen		12
2 holz Hacken		24
S(umma latus)	72	18

	fl.	kr.	den.	Schulden hindan	fl.	kr.	den.
1 Span hacken		9					
1 Texel		12		Erstlichen kommt nach			
3 Porer		18		der hochritter Deutschen			
1 Clampfen		5		Ordens Commenda			
2 Stem-eysen		3		Meretinzen, uon der			
1 Zug Saag		51		voran per 30 fl geschätzer			
1 Hand Saag		6		Kaufrecht grund zu Plazern			
3 Rayf Messer		12		dorf der 10 ^{de} pfenig zu			
1 Zangen		3		endrichten mit	3		
1 Bind Messer		3		Verwalters Schätz-Thaller	1	30	
2 Sengsen		15		Vor Errichtung zwey gleich			
Binter Zeig		6		Lautende Inventarien,			
14 Stukh schittassacher	2			samth Stemppel	1	39	
1 Seht schaf		7		Tax zu 1 procento	3	7	
1 Mueter		18		Schätzung Unkosten	1		
4 Cärdel		12		Sperr Tax, samth 2 gäng	2		
2 alte Reitter		7		Schaffers gebühr, sammt			
2 alte Sügb		6		1 nen gang wegen			
1 Böth spanden, samt				gemachten Mundlichen			
2 langen Feder bülster,				disposition			45
et 1 haubt deto mit einer				2 ^{en} Schätz Männer			
kotzen per	4						30
1 Schnöll waag		24		Der Marinca Vorschitzin erst			
2 Trüchen	2	45		an gelichenen	4		
50 funt verhacket a 7 den	5	50		dem H(er)r Pf(arrer) et			
8 funt schmer a 7 den		56		Schullmaistern nach			
S(umma latus)	19	8		St. Margarethen an Conducts			
				Verrichtungen	5		
	fl.	kr.	den.	Vermög Schätz-Nottel dato			
10 funt SchmerneS fleisch				7 ^{den} May 1772 hat die Wittib			
a 7 den	1	10		disen Veränderungen also			
2 ½ funt Schmalz a 10 kr		25		selbsten zu tragen, weillen			
beeder per	2	27		sie disen Eigenthumerin geworden.			
Raucher Haar 9 funt a 5 den		45		S(umma latus)	22	31	
1 mans Rokh	2	30					
1 mantel	3				fl.	kr.	den.
1 Hudt		21		Vor 4 H(eilige)n Messen a 20 kr.	1	20	
½ Centen neues Eysen	4	45		Dem Joseph Solz		45	
3 Trayd Sökh		18		Dem Paull Nedilkho		30	
2 Plachen	1	12		Dem Simon Stäkher	1	30	
1 Spin Rädcl		36		Der Marinckä Vokin als dienst			
10 funt gespunst a 6 den	1			Magd an lidlohn	1	30	
1 kertzen Matel		3		Der Gerzä Pluschenäkhin als			
Das gesambte Kuchl geschier		45		der Mahlige			
S(umma latus)	19	17		dinstmagd, und Haus			
				Wirtschaftlerin an lohn	13	36	
Summa völliger verlassenschafft: Summa 323				Dem Vido Weissman an			
fl. 2 kr. – den.				führwesen			30
				Der Spellä Juchin an lidlohn	2		
				Der Marinca Worschetzin			
				an deto	2	48	
				Das bergrecht nacher Fridau	1	37	
				Mehr müssen alda in abzug			
Id est summa 323 fl. 2 kr. – den.							

gebracht werden, die
Brüderlich- und Schwesterliche
Erbschafft, von dem Weingarten
in Wellschekh berg nach der
verstorbenen Marinckhä seel(ige)
so also den
zalt Andräsch annoch gebühret 3 fl. 50 kr.
zalt dem Märtin 3 50
zalt der Margarethä 3 50
S(umma) 11 30

Nichtminder wurde auch von dem
Mütterlichen Weingarten deto
30 decembris 1772 die veränderungs
Gefällen durch Dökhel des übernehmers
S(umma latus) 37 36

	fl.	kr.	den.
Dise Vermögens bezahlt so Ihme alda zu gutten geschriben wissen werden mit Wen so auch die hinterlassene Wittbe, mit den nach der Herrschaft Sauritsch gehörigen Weingarten in Hrästovetz berg gelegen, abgefertiget, so muß eben dise Schätzung Summa anhero per Ausgab gestellt werden und zwar mit 40	12	31	
S(umma)	52	31	

Summa der Schulden hindan 112 fl. 38 kr. – den.

Wen nun von dem Vermögen deren	323	2	
Die Schulden hindan mit defalcirt werden, scheinert noch übrig zu verbleiben	112	38	
	210	24	

Kommt demnach ainen vorbenannten
4 Erben vor eine Väterliche erbschaft
zur 4^{en} antheill benantlichen.
S(umma) 52 fl. 36 kr.

In urkund dessen seyner deren zwey gleich
Lautende Inventarien errichtet wouon eines der
übernehmer Lorenz überkommen, das andere aber
um künftiger nachricht bey hiniger amts Canzley
prothocoll vorbehalten worden. Actum Com-
menda Meretinnen am ut Supra.

Franz Carl Sager
Verwalter

Proth(ocolliert)

Inventarium!

Nach absterben Franz Mlineritsch Hoch Ritter
Deutschen Ordens Commenda Meretinnen: ge-
westenn unterthann Seel betrefend. Dato am 23ten
Juny 1772.

Dr/43 Platzern dorff Nr 1

Pečat Komende Muretinci je imel pečatno polje,
omejeno z izbočeno krožnico. Navidezno je raz-
deljen na dva dela. Na vrhu je v okrasnih volutah
šapasti križ Nemškega viteškega reda, v spodnjem
ovalnem medaljonu pa sta črki CM (Commenda
Meretinnen).

Pečat je odtisnjen v rdeč vosek.

Za lažje razumevanje še kratka razlaga tega po-
pisa.

Nastal je po smrti Franca Mlineriča, in sicer 23.
junija 1772. Cenitev sta opravila Jernej Geč (Getz)
in Blaž Gotlič (Gottlich), podložnika Komende, v
navzočnosti Lovrenca Schätzerja, upravitelja Ko-
mende v Muretincih.

Dedičev je bilo pet, kajti Franc Mlinerič se je
poročil trikrat. Iz prvega zakona z ženo Uršo je
imel dva sinova: Jakoba, ki je bil takrat star 20 let,
ter Lovrenca, ki je bil star 15 let. Iz drugega zakona,
zakona z ženo Marinko, pa je imel dve hčerki:
Gero, staro 10 let, in 7-letno Nežo. S tretjo ženo, ki
ji je bilo prav tako ime Marinka, ni imel otrok.

Listin je navedenih 10 in še sveženj starih za-
pisov; med njimi je zelo staro pismo.

1. Na prvem mestu je navedena poročna pogodba
iz leta 1747 (zgoraj).
2. Cenilni zapisnik po smrti Urše (prve žene), ki je
bil narejen 24. aprila 1758.
3. Ženitvena pogodba za drugi zakon (14. januar
1758).
4. Cenilni list Neže Težak (Täschekin), matere po-
kojne Marinke, druge žene (18. maj 1765).
5. Inventar po smrti Luke Mlineriča (2. maj 1744 –
zgoraj).
6. Kupno pismo Franca o nakupu vinograda v
Hrastovcu (7. marec 1759).
7. Zapis o nakupu vinograda (7. marec 1759).
8. Odpoved omenjenemu vinogradu (7. marec
1759).
9. Kupno pismo Urše o nakupu vinograda v Bel-
skem Vrhu (18. oktober 1752).
10. Kupno pismo Franca o nakupu posesti v Pla-
cerovcih (1. januar 1746).

Pri tej cenitvi so našli tudi gotovino, in sicer 10
talarjev (vredni 20 goldinarjev), 5 guldnov v vred-
nosti 5 goldinarjev in drug kovan denar v vrednosti
17 goldinarjev in 34 krajcarjev.

Sledi cenitev posesti pokojnega Franca Mlineriča.

Hiša in ohišnica sta bili ocenjeni na 30 goldinarjev, vinograd v gospostvu Zavrč pa na 40 goldinarjev.

Živine oz. živali je bilo pri hiši kar nekaj, navedeni so: dva konja s potrebno opremo, žrebe, 3 krave in tele, 7 svinj, puran in trije panji čebel – vse skupaj v vrednosti 96 goldinarjev in 45 krajcarjev. Od žita je bilo v zalogi največ ajde, in sicer v vrednosti 28 goldinarjev. Skupna vrednost vseh žit pa je znašala 44 goldinarjev in 28 krajcarjev.

Vozovi in orodja so bili ocenjeni na 40 goldinarjev in 43 krajcarjev, oprema v hiši in hrana pa na 19 goldinarjev ter 17 krajcarjev.

Skupna vrednost posesti je bila 323 goldinarjev in 2 krajcarja.

Dolgovi pa so bili naštetih v višini 112 goldinarjev in 38 krajcarjev.

Najvišji dolgovi so bili:

Župniku in učitelju pri sv. Marjeti za pogreb 5 goldinarjev ter za štiri maše (po 20 krajcarjev) 1 goldinar in 20 krajcarjev.

Geri Plušenjak (Pluschenäkhin) za vodenje (ženskega) gospodarstva 13 goldinarjev in 36 krajcarjev.

Plačila dedičem od vinogradov: 11 goldinarjev in 30 krajcarjev (Belski Vrh), 12 goldinarjev in 31 krajcarjev (Župetinci – Supetinzen berg) ter 40 goldinarjev za vinograd v Hrastovcu.

Za delitev očetove dediščine med štiri dediče je tako ostalo 210 goldinarjev in 24 krajcarjev. Vsak je dobil 52 goldinarjev in 36 krajcarjev.

III. Inventar iz leta 1785⁶

Po smrti Marije, žene Lovrenca Mlineriča, je bil 9. aprila 1785 sestavljen ta inventar, in sicer v navzočnosti župana Polarnika (Polarnig) iz Cvetkovcev (Zwetkovzen) ter upravitelja Jerneja Kopšiča (Arne Kopshitsch). Podpisal in pečatil pa ga je Johann Michael Plentl, upravnik Komende v Muretincih.

Dediči po pokojni Mariji so bili: hčerki Marija in Urša ter sin Simon.

Tudi tukaj so navedene listine, ki dokazujejo njeno posest, in sicer:

1. inventar po smrti Franca Mlineriča (23. junij 1772 – zgoraj),
2. kupno pismo Franca Mlineriča ženi in njenim zakonskim dedičem (1. januar 1746),

⁶ Papir (10 f.) 17,5 x 22,1 cm; nemška pisava in jezik; na papir natisnjen pečat Komende Muretinci.

3. cenilni zapisnik po smrti Urše, žene Franca Mlineriča, vinograda v Belskem Vrhu (24. april 1758),

4. zaščitno pismo Franca Mlineriča ženi Urši in zakonskim dedičem o vinogradu v Belskem Vrhu (16. december 1752),

5. cenilni zapisnik o vinogradu v Župetincih po smrti Marije Mlinerič (30. /december ?/ 1772),

6. kupno pismo za ta vinograd za hčerko Marjeto (30. december 1772),

7. cenilni zapisnik po smrti Franca Mlineriča o vinogradu v Belskem Vrhu (16. januar 1783).

Cenitev posesti po pokojni Mariji Mlinerič.

Posest v Placerovcih je bila ocenjena na 30 goldinarjev, vinograd v Belskem Vrhu na 165 goldinarjev,⁷ vinograd v Župetincih pa na 68 goldinarjev. Živina je bila ocenjena na 28 goldinarjev (2 stara konja po 4, prav tako dve stari kravi po 4 goldinarje; breja telica je bila vredna 8, tele pa 4 goldinarje). Za setev je bilo shranjenih 8 mernikov žita; v kaščah pa so imeli največ ajde (18 mernikov) in koruze (11 in pol mernika) v skupni vrednosti 39 goldinarjev in 39 krajcarjev. Imeli so tudi pol mernika fižola (Fisolln).

Vozovi, kmečka in razna druga orodja so bili ocenjeni na 40 goldinarjev in 43 krajcarjev.

Celotna zapuščina je bila ocenjena na 387 goldinarjev in 58 krajcarjev.

Vsota dolgov pa je bila 266 goldinarjev in 37 krajcarjev.

Največja vsota je bila izplačilo trem dedičem, bratu in sestrama moža Lovrenca, in sicer vsakemu po 54 goldinarjev in 36 krajcarjev.

Tako je ostalo 121 goldinarjev in 21 krajcarjev. Pokojna Marija ni imela ženitnega pisma, zato je polovica pripadla možu, njenim dedičem (hčerka in sinu) pa druga polovica.

IV. Inventar iz leta 1800–1802⁸

Zadnji ohranjeni inventar je bil sestavljen po smrti Lovrenca Mlineriča (8. maja 1800), dopolnjen pa 8. januarja 1802.

Prva cenitev je bila opravljena po smrti podložnika Komende Muretinci. Opravila pa sta jo Janez Podplatnik (Johann Poplatnig), župan v Cvetkovcih (Zwetkovzen), in Jernej Belšek (Arne Wellscheg), sodnik v Placerovcih, v navzočnosti Jakoba Lipavška (Lippauscheg).

⁷ Vrednost vinograda je verjetno porasla zaradi novega nasada.

⁸ Papir (4 f.) 22,5 x 36 cm; nemška pisava in jezik; na papir vtisnjen pečat Komende Muretinci.

Po tem inventarju so bili dediči:

- vdova Marjeta – brez ženitnega pisma,
- otrok iz prvega zakona z Marijo: sin Simon, star 18 let,
- otroci iz drugega zakona z Marjeto: sin Štefan, star 2 leti, in hčerka Marjeta, stara 5 let.

Navedenih je pet listin:

1. inventar po smrti Franca Mlineriča (zgoraj),
2. inventar po smrti Marije, žene Lovrenca Mlineriča (zgoraj),
3. ščitno pismo Francu Mlineriču za posest v Placerovcih (1. januar 1746),
4. odpoved (dediščini) Neže in Marjete v korist Lovrenca Mlineriča (10. februar 1792),
5. odpoved (dediščini) Jakoba v korist Lovrenca Mlineriča (19. februar 1790).

Cenitev posesti po smrti Lovrenca Mlineriča.

Hiša, gospodarsko poslopje in posest v Placerovcih, ki je merilo pol hube, je bilo ocenjeno na 140 goldinarjev.

Na posesti ni bilo več konj, ampak par volov (50 goldinarjev) in par mladih volov (20 goldinarjev).

V hlevu so bili še krava (15 goldinarjev), tele, 5 svinj in 4 mladi prašički (skupaj 6 goldinarjev in 30 krajcarjev).

Za setev je bilo shranjeno: 5 mernikov žita (15 goldinarjev), 3 merice boba ali graha (Bohnen), 5 meric lanenega semena, 2 merici fižola (Fisolen) in pol mernika ovsa; skupna vrednost: 2 goldinarja in 35 krajcarjev.

V kašči pa je bilo samo še 4 mernika in pol žita ter pol mernika koruze v vrednosti 6 goldinarjev in 37 krajcarjev in pol.

Sledi popis hrane in orodja v hiši in gospodarskem posloju.

Od hrane je navedeno, da so imeli v zalogi 30 funtov masti in 4 funte soljenega mesa (v tunki) v skupni vrednosti 8 goldinarjev in 30 krajcarjev.

Našteto je tudi vse orodje: voz, plug in brana, jarem za vole, korec (mernik), posode za setev, sodi, lopate, motike, svedri in klešče, posode za kruh, sito, vejalnik za žito, posteljina, svečniki, par škornjev, jopica (Jankerl) ...

Skupna ocena vrednosti posesti: 299 goldinarjev in 52 krajcarjev.

Ker je bilo potrebno opraviti poizvedovanja in dogovoriti poravnavo, je bil popis inventarja končan šele 8. januarja 1802.

K skupni oceni je bilo prišteto še plačilo za seno, ki ga je spravil Tomaž Prigl, po domače Ferenc iz Gorišnice (von Gorischnitz), tako da je

bila vrednost celotnega premoženja ocenjena na 302 goldinarja in 22 krajcarjev.

Dolgovi pa so bili:

Filip Meznarič (Messneritsch) iz Formina 20 goldinarjev, Blaž Zagoršek (Sagorscheg) iz Placerovcev 39 goldinarjev in 30 krajcarjev, Anton Kellenc (Kellenz) 20 in Miha Lepuša (Lepuscha) 25 goldinarjev, Mateju Kekcu po računu 30 in kovaču Francu Kandhoferju v Mali vasi po računu 20 goldinarjev, Martinu Plohlju iz Male vasi prav tako po računu 15 goldinarjev in 18 krajcarjev. Večjo vsoto sta priglasila še Marija Kun, ki je bila najemnica pri Ozvaldu Bračiču (Osswald Wratschitsch) v Gajevcih, 20 goldinarjev, in Jože Muršič (Murschitsch) iz Gajevcev po računu 10 goldinarjev in 36 krajcarjev. Drugi dolgovi so bili manjši, in sicer: Lenki Krunk (Trunk – Krunkin), učitelju pri sv. Marjeti, Mariji Cvetko iz Oslušovec (Osluschofzen), Mateju Prunku iz Formina, ribiču Mihi Cvetku, Jožetu Fürbasu ...

Vsota vseh dolgov je znašala: 217 goldinarjev in 31 krajcarjev.

Zemljiškemu gospostvu bi morali plačati še 19 goldinarjev in 25 krajcarjev. Ker pa vrednost ni presejala 100 goldinarjev, tega zneska ni bilo treba plačati. Za dva pečata in potne stroške ter postrežbo cenilnega komisarja je bilo treba plačati 4 goldinarje in 51 krajcarjev.

Vsota dolgov je torej znašala 219 goldinarjev in 22 krajcarjev.

27. decembra 1800 sta dedič Simon Mlinerič in kajzar Lovrenc Pukšič (Pogschitsch) iz Placerovcev sklenila pogodbo, da Simon prepusti posest in dve njivi Lovrencu Pukšiču, ki je bila ocenjena na 140 goldinarjev. Sam pa naj bi prevzel njegovo posest v vrednosti 70 goldinarjev. Lovrenc je prevzel tudi vse dolgove.

Tako je bila vrednost vsega premoženja:

hiša in posest 70 goldinarjev, živina, orodje, žito pa 162 goldinarjev in 22 krajcarjev, skupaj 232 goldinarjev in 22 krajcarjev. Od tega naj bi bila izvzeta dediščina, ki jo je dobil Simon po materini strani, in sicer v višini 20 goldinarjev in 13 krajcarjev in pol.

Preostanek dediščine naj bi tako razdelili med tri otroke in vdovo, ki ni imela ženitnega pisma. Vsakemu naj bi pripadalo 53 goldinarjev ter 2 in 1/8 krajcarja.

Zaključek

Ohranjene listine vsaj delno prikazujejo podobo družine Mlinerič v 18. stoletju. Delno ohranjen najstarejši inventar iz leta 1744 in ženitna pogodba nas

popeljeta v čas, ko je bil hišni gospodar že mrtev in je na domu živela vdova s tremi otroki. Posest, ki jo je zapustil Luka Mlinerič, ni bila velika, saj je bila ocenjena le na nekaj več kot 79 goldinarjev. Potrebni so bili "svež kapital" in mlade, pridne roke, ki bi prevzele gospodarstvo in skrb za gospodinjstvo. Tako je prišlo do ženitnega dogovora med Francem, sinom pokojnega Luka, in Uršo, hčerko pokojnega Blaža Pošinjeka iz naselja Gajevci. Franc je v zakon »prinesel« hišo in opremo v vrednosti 40 goldinarjev. Če bi umrl prej kot žena, bi vsa posest pripadla njej, njegova mati Marina pa bi imela pravico do užitkarstva do svoje smrti. Nevesta Urša je v zakon prinesla posest, vinograd v Belskem Vrhu v vrednosti 70 goldinarjev. Če bi umrla pred možem, bi lahko ta zadržal vinograd, njenim bližjim sorodnikom pa bi moral izplačati 30 goldinarjev. Če bi v zakonu imela otroke, bi dedovali po krajevnem običaju in deželnem pravu.

Iz obeh zapisov je vidno, da je bila njuna skupna posest vredna 110 goldinarjev. Le ob njeni smrti brez dedičev bi moral Franc njenim sorodnikom izplačati 30 goldinarjev. Če pa bi prej umrl Franc, bi bila dolžnost Urše do smrti skrbeti za njegovo mater Marino. Vrednost posesti, ki jo je v zakon prinesel Franc, je bila namreč tudi višja. Brat Filip in sestra Lenčka nista omenjena; sklepamo lahko, da sta dobila vsak svoj delež ali pa sta v tem času že umrla.

Kako se je godilo Francu Mlineriču, lahko izvedemo vsaj delno iz inventarja, ki je nastal po njegovi smrti. Prvi podatek kaže, da je bil trikrat poročen. S prvo ženo Uršo je imel sinova Jakoba in Lovrenca, z drugo, Marinko, hčerki Gero in Nežo, s tretjo ženo, ki ji je bilo tudi ime Marinka, pa ni imel otrok. Skupna vrednost posesti je narasla na 323 goldinarjev in 2 krajcarja. Po odbitku dolgov v višini 112 goldinarjev in 38 krajcarjev, je znašala vrednost posesti 210 goldinarjev in 24 krajcarjev.

Torej se je vrednost posesti lepo povečala. Največ sta verjetno k temu prispevali dve novi poroki, posest pa se je večala tudi z nakupi.

Ko pogledamo inventar domačije, vidimo, da je moral biti Franc res dober gospodar in priden obrtnik. To potrjuje tudi denar, ki je bil vpisan v inventar.

Imeti dva konja in žrebe verjetno v tistem času ni bilo prav pogosto. Tudi tri krave in tele so bili dragoceni. Prav tako so imeli v hlevu 11 svinj. Omenjeni so tudi trije čebelji panji.

Našteto kmečko orodje je seveda pričakovano.

Poleg tega je omenjenega nekaj orodja, ki so ga uporabljali rokodolci, ki so se ukvarjali z izdelavo sodov, kadi in drugih predmetov za hišo in kmetijo.

Torej je bil Franc pintar ali sodar. O tem, da je bil premožen, pričata tudi gotovina, ki je bila v hiši, in omemba v inventarju, da je imel hlače, plašč in klobuk. Vinogradi pa so bili: Belski Vrh in Hrastovec v Halozah ter Župetinski Vrh.⁹

Iz zapisanega tudi razberemo, da njegovim ženam (vsaj za zadnjo velja) ni bilo treba skrbeti za gospodarstvo pri hiši in oskrbo živali. Služkinja Gera Plušenjak (Pluschenäkhin), ki je za to skrbela, je ob gospodarjevi dobila smrti plačo, in sicer 13 goldinarjev in 36 krajcarjev.

Po smrti Franca Mlineriča je posestvo najverjetneje upravljala in vodila njegova tretja žena, vdova Marinka. V pomoč sta ji bila moževa starejša sinova iz prvega zakona Jakob in Lovrenc. Lovrenc se je verjetno kaj kmalu poročil, saj mu je že leta 1785 umrla prva žena – ko je bil star komaj 28 let. Po njeni smrti je bil sestavljen inventar. Dediči so bili trije, in sicer hčerki Marija in Urša ter sin Simon, ki je imel ob materini smrti tri leta. Posest je bila zelo dobro ocenjena, saj je celotna vrednost znašala 387 goldinarjev in 58 krajcarjev. Najvišjo vrednost je predstavljal vinograd v Belskem Vrhu, ki je bil vreden 165 goldinarjev, vinograd v Župetinskem Vrhu pa je bil ocenjen na 68 goldinarjev. Zaradi dolgov in neizplačane dediščine pa se je vrednost posesti zmanjšala. Največja vsota je bila namenjena trem moževim sorodnikom, bratu Jakobu in sestrama Marjeti in Neži v višini 158 goldinarjev in 48 krajcarjev. Povrniti so morali tudi posojila, ki so jih dali Blaž Špan (Spann) iz Prvencev, Martin Trunk iz Formina, Jakob Zavec (Sabez), Anton Rižner (Risner) v skupni vrednosti 56 goldinarjev. Uršuli Cvetko (Zwetkin) pa je bil izplačan dolg za vino v višini 6 goldinarjev. Njenim otrokom je tako vsakemu pripadlo samo po 20 goldinarjev, 13 krajcarjev in 2 denarja.

Iz tega inventarja je že mogoče slutiti, da gospodarjenje na posestvu ni bilo več najboljšo. To potrjuje popis inventarja, ki je bil sestavljen po smrti Lovrenca Mlineriča (8. maja 1800). Celotna posest je sicer bila ocenjena na 302 goldinarja in 22 krajcarjev. Ob tem je treba upoštevati, da so se brat Jakob ter sestra Neža in Marjeta odpovedali svojemu deležu v korist Lovrenca. Ob njegovi smrti niso bili znani vsi dolгови, zato je bil popis zaključen šele 8. januarja 1802. Vsota vseh dolgov je znašala 219 goldinarjev in 22 krajcarjev. Zato je Simon Mlinerič, ki je gospodarstvo dedoval in prevzemal, že 27. decembra 1800 sklenil z Lovrencem

⁹ Danes obstaja naselje Župetinci blizu Cerkvenjaka, in verjetno ne pride v poštev. Kje je bil Župetinski vrh, pa mi ni znano.

Pukšičem (Pugschitsch) dogovor o zamenjavi posesti – hiše in gospodarskega poslopja v Placerovcih; posest je merila pol hube (okoli 4,31 ha). Lovrenc Pukšič je prevzel tudi dolgove. Njegova posest je bila ocenjena na 70 goldinarjev.

Simonu Mlineriču so ostali živina, oprema in semena v vrednosti 162 goldinarjev in 22 krajcarjev, se je tako dobljena nova vrednost posesti po odšteti dediščini po materi Mariji, razdelila štirim dedičem, vsakemu enak del, in sicer: 53 goldinarjev ter 2 in 1/8 krajcarja.

Iz znanih podatkov je družinsko drevo družine Mlinerič – Mlinarič tako:¹⁰

01. LUKA MLINERIČ († 1744) in žena: **MARINA**

Otroci: 1. **FRANC**, 2. Filip, 3. Lenka

02. FRANC MLINERIČ († 1772) in 1. žena **URŠA**, roj. Poshiniäck, iz Gajovcev (Gayoffzen)

Otroci: 1. Jakob (* 1752) in 2. **LOVRENC** (* 1757)

2. žena **MARINKA**, roj. Täschekin

Otroci: 3. Gera (* 1762) in 4. Neža (* 1765)

3. žena **MARINKA**

03. LOVRENC MLINERIČ († 1800) in 1. žena **MARIJA** († 1785)

Otroci: 1. Marija (* 1780), 2. **SIMON** (* 1782), 3. Urša (* 1784)

2. žena **GERTRUD** (Marjeta)

Otroci: 4. Gertrud (* 1795) in 5. Štefan (* 1800)

04. SIMON MLINARIČ in žena Marija, roj. Murko

VID (* 13. 6. 1821)

05. VID MLINERIČ in žena Marija, roj. Mikša **ANDREJ** (23. 11. 1843)

06. ANDREJ MLINERIČ in žena Marjeta, roj. Fürbas

JOŽEF (20. 2. 1880)

07. JOŽEF MLINARIČ (* 1880) in žena Marija, roj. Slana

Otroci: 1. **JOŽEF** (* 20. 12. 1920), 2. Marija¹¹ (* 18. 5. 1923), 3. Angela¹² (* 14. 9. 1925 – † 19. 9. 1995)

¹⁰ Za posredovanje podatkov iz prve polovice 19. stoletja se zahvaljujem gospodu prof. Igorju Filipiču iz Nadškofjskega arhiva v Mariboru. Podatke bo potrebno še dopolniti. Prav tako se zahvaljujem gospe Mariji Hernja Masten in gospodu Ivanu Frasu pri razreševanju originalnih tekstov.

¹¹ Poročena z Alojzom Veršičem.

¹² Angela je moja mama, ki se je poročila s Francem Vogrinom.

08. JOŽEF MLINARIČ (* 1920) in žena Marica Dominika

Viri

Ženitna pogodba iz leta 1747.

Inventarji (1744, 1772, 1785 in 1800–1802).

Vsi dokumenti so v lasti družine Veršič iz Placerovcev.

Literatura

Branka Lapajne, Poročne pogodbe – pogled v preteklost. V: *Arhivi* 29 (2006), št. 1, str. 167–169.

Zusammenfassung

EHEVERTRAG UND INVENTARE DER FAMILIE MLINERIČ (1744–1802)

Der Beitrag präsentiert eine familiäre Kostbarkeit, einen Ehevertrag und 4 Inventare, die nach dem Tod des Hausherrn (1744, 1772 und 1800) oder dessen Frau (1785) aus der Familie Mlinerič erstellt wurden.

Der Ehevertrag, erhalten ist nur einer, stammt aus dem Jahr 1747. Er enthält in 4 Punkten niedergeschriebene Bestimmungen über die Erbfolge. Der Ehevertrag wurde zwischen dem Bräutigam Franc Mlinerič und dessen Braut Urša Pošinek geschlossen.

Nur das älteste Inventar ist nicht vollständig erhalten. In diesem fehlt das einzelne Verzeichnis und die Schätzung des Besitzes. Der Wert des Besitzes betrug nach Abzug der Schulden 79 Gulden, 3 Schilling und 29 Groschen.

Die übrigen 3 Inventare sind vollständig erhalten. Am umfangreichsten ist das Inventar nach dem Tod von Franc Mlinerič, der den Wert des Besitzes auf 323 Gulden und 2 Kreuzer vergrößerte. Auch die Schulden (112 Gulden und 38 Kreuzer) wuchsen. Vermutlich war der Verstorbene Fassbinder oder Hersteller diverser Botliche, die in der Landwirtschaft benötigt wurden. Nach dem Tod der ersten Frau seines Nachfolgers, seines Sohnes Lovrenc, ist dem Inventar zu entnehmen, dass der Wert des Besitzes noch immer hoch war bzw. sich noch vergrößerte (387 Gulden). Aber auch die Schulden häuften sich (266 Gulden). Die größte Schuld stellte die Auszahlung an die beiden Brüder und die Schwester ihres Mannes Lovrenc dar. Da sie keinen Ehevertrag besaß, fiel ihrem Mann die Hälfte zu, während die

andere Hälfte unter ihre 3 Kinder aufgeteilt wurde.

Das letzte Inventar wurde nach Lovrencs Tod erstellt. Der Wert des Besitzes wurde auf 302 Gulden und 22 Kreuzer geschätzt, die Schulden betragen 219 Gulden und 22 Kreuzer. Die Schulden in Höhe von 217 Gulden stammten aus einem Darlehen oder nicht bezahlten Rechnungen für geleistete Arbeit. Wegen der Schulden wurde das Inventar erst im Januar 1802 abgeschlossen.

Lovencs Nachfolger, sein Sohn Simon aus erster Ehe, vereinbarte schon im selben Jahr nach dem Tod seines Vaters einen Tausch des Besitzes mit Lovrenc Pukšič. Simon übernahm einen kleineren Besitz und behielt alles Vieh, Ausrüstung und Saatgut, so dass der so erhaltene Wert des Besitzes 212 Gulden und 8 ½ Kreuzer betrug. Jedem Erben fiel so etwas mehr als der Wert eines Ochsengepanns zu.

Pogled na staro cukrarno leta 2006 (foto Tatjana Rodošek)